



**Česká školní inspekce
Moravskoslezský inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIT-458/22-T

Název	Dětský domov a Školní jídelna, Budišov nad Budišovkou, příspěvková organizace
Sídlo	Československé armády 718, 747 87 Budišov nad Budišovkou
E-mail	reditel@ddbudisov.cz
IČ	47813466
Identifikátor	600031560
Právní forma	příspěvková organizace
Zastupující	Mgr. Marcel Hába
Zřizovatel	Moravskoslezský kraj
Místo inspekční činnosti	Československé armády 718, 747 87 Budišov nad Budišovkou Dukelská 636, 747 87 Budišov nad Budišovkou
Termín inspekční činnosti	15. 3. 2022 – 17. 3. 2022

Inspekční činnost byla zahájena předložením pověření k inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Zjišťování a hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání podle §174 odst. 2 písm. b) a zjišťování a hodnocení naplňování školního vzdělávacího programu podle § 174 odst. 2 písm. c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a podle zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů a souvisejících a prováděcích předpisů, a vyhlášky č. 438/2006 Sb.,

kteřou se upravují podrobnosti výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařizeních, ve znění pozdějších předpisů.

Charakteristika

Dětský domov a Školní jídelna, Budišov nad Budišovkou, příspěvková organizace vykonává činnost dětského domova (dále „DD“ nebo „zařizením“) a školní jídelny. Nejvyšší povolený počet lůžek je 32, tzn. čtyři rodinné skupiny. Dvě rodinné skupiny jsou umístěny v hlavní budově DD Československé armády 718 a další dvě rodinné skupiny se nacházejí v objektu Dukelská 636. Evidenční stav k termínu inspekční činnosti byl 26 dětí (dvě děti v předškolním vzdělávání, 20 dětí plnících povinnou školní docházku, 4 děti vzdělávající se ve středních školách) a jedna zletilá nezaopatřená osoba umístěná na základě smlouvy o setrvání v DD do ukončení přípravy na budoucí povolání, která se vzdělává ve střední škole. Fyzicky nepřítomno bylo šest dětí, byly na dlouhodobé dovolence u zákonných zástupců, na internátě a jedno dítě na útěku. Hlavní budova disponuje jedním startovacím bytem. Stravování dětí zajišťuje vlastní školní jídelna.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Ředitel působí ve vedoucí pozici DD od roku 2019. Koncepti rozvoje zařízení nastavil zejména na naplňování standardů rozvoje osobnosti dítěte a postupnou přirozenou obnovu vybavení DD, kterou postupně realizuje. Ředitelem zpracovaná dokumentace je propojena s každodenními činnostmi zaměstnanců i dětí v zařízení. Dílčí nedostatky se objevily v kontrolním systému zařízení, a to v oblasti evidence úrazů a nastavení postupů při řešení a vyřízení stížností v rámci DD.

Naplňování školního vzdělávacího programu se realizuje prostřednictvím týdenních programů výchovně vzdělávacích činností, které obsahují individuální cíle jednotlivých dětí, což umožňuje jejich konkretizaci a rychlejší naplňování.

Zařizením má k zajištění péče o děti dostatečně vhodné materiálně technické i prostorové podmínky. Na dobrém stavu vybavení zařízení bylo znát, že si ho děti vážejí a jsou cíleně vychovátelem vedeny k jeho šetrnému zacházení. Interiéry rodinných skupin (ložnice dětí, chodby) byly čisté, estetické a osobní. Pro rozvoj pohybových dovedností mohou děti využívat sportovní vybavení i venkovní areál s hřištěm a bazénem. Zájmovým aktivitám účelně slouží dostatečné množství hraček, her, hudebních nástrojů, výtvarného a jiného materiálu pro rukodělné činnosti.

Organizační struktura odpovídá typu a velikosti zařízení, ve kterém jsou rovnoměrně zastoupeni muži a ženy. Děti se tak mohou zcela přirozeně identifikovat s jejich vzory. Plán kontrolní a hospitační činnosti je nastaven a průběžně realizován. Závěry z hospitační činnosti jsou prokazatelně vyhodnocovány a poskytují vychovatelům zpětnou vazbu. Pravidelné pedagogické rady řeší zejména problematiku rodinných skupin. Přímou pedagogickou činnost vykonává ve stanoveném rozsahu ředitel i všichni pedagogičtí pracovníci pravidelně v průběhu týdne v rámci jednotlivých rodinných skupin. Rozpis služeb přímé pedagogické činnosti vychovatelů pro denní služby je funkčně nastaven. Péče o děti v nočních hodinách je zabezpečena v dostatečném počtu nepedagogickými pracovníky.

Dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků se vychovatelé ve školním roce 2021/2022 aktivně účastnili zejména seminářů s tematikou zaměřenou na děti v institucionální péči.

Umístěným dětem v DD zajišťuje celodenní stravování vlastní školní jídelna, v době jejich pobytu ve škole zajišťuje stravovací služby příslušná škola. Při sestavování jídelních lístků používá nastavený trend pestré a nutričně vyvážené stravy v souladu se zásadami zdravé výživy i s ohledem na plnění výživových norem pro školní stravování. V rámci přípravy na samostatný život si vychovatelé s dětmi pravidelně jednou týdně připravují stravu sami.

Hlavním zdrojem financování činnosti byla dotace ze státního rozpočtu a dotace na doučování dětí. Zařízení má k zajištění bezpečného prostředí nastaveny preventivní mechanismy adekvátně s ohledem na potřeby umístěných dětí. Děti jsou prokazatelně pravidelně seznamovány se zásadami dodržování bezpečnosti a ochrany jejich zdraví a s možnými riziky, se kterými se mohou v zařízení či jeho okolí setkat. Zařízení je zabezpečeno proti vstupu nepovolaných osob uzamčením objektu.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Při příchodu do dětského domova je dítěti přidělen vychovatel rodinné skupiny, který zastává významnou, klíčovou roli v průběhu jeho pobytu. Seznamuje ho s právy a povinnostmi, pomáhá mu adaptovat se na nové prostředí a také zpracovává a vyhodnocuje program rozvoje jeho osobnosti, v případě potřeby i se zohledněním jeho speciálních vzdělávacích potřeb. V některých případech však cíle těchto programů nebyly dostatečně konkrétní, srozumitelné, pochopitelné či akceptovatelné dětmi tak, aby je samy znaly a byly motivované těchto cílů dosahovat. Nejsou tak funkčním nástrojem k systematické práci s dítětem.

Při hospitační činnosti byl kladen dostatečný důraz a pozornost na systematické upevňování návyků dětí (pořádek v osobních věcech, úklid, hygiena, psychohygienické podmínky), správnou životosprávu i sebeobsluhu. Zároveň byla podporována soudržnost rodinných skupin, v průběhu inspekční činnosti byly zaznamenány skupinové činnosti a také individuální aktivity dětí. Činnosti s dětmi plnícími povinnou školní docházku byly zaměřeny na přípravu do školy. Dětem s potížemi udržení pozornosti či jiného specifického rázu vychovatelé individuálně stanovovali čas pro přípravu do školy, svojí úměrou odpovídal efektivitě odvedené práce. Starší děti si čas pro zvládnutí školních povinností určovaly po domluvě s vychovateli samy. Děti byly vedeny k plánování svého osobního volna a plnění svých povinností. Vycházky byly dětem umožněny každý den. Jejich délka a místo byly v rámci zvyšování jejich samostatnosti stanoveny podle jejich schopností a věku. Děti byly vedeny k dokončování úkolů, což posilovalo jejich kognitivní funkce. Menší děti měly k dispozici dostatečné množství hraček, které aktivně využívaly. V rodinných skupinách však byl zaznamenán, a dětmi v rozhovorech potvrzen, nejednotný a rozdílný přístup pedagogických pracovníků k dětem v oblasti používání počítačů či mobilních telefonů, což děti nelibě nesly.

O možných formách podání stížnosti byly děti informované, měly k dispozici kontaktní údaje na úřady či osoby, kterým si mohou stěžovat. Vnitřní řád zařízení však neobsahoval lhůty pro prošetření stížnosti a ani neminimalizoval riziko, že bude s dítětem po podání stížnosti zacházeno negativně, což snižuje důvěryhodnost procesu. K řešení svých závažnějších problémů mohly děti využívat schránku důvěry nebo zřízenou správu dětí, kde měly možnost svobodně vyjádřit svůj názor a požadavky k chodu zařízení.

Hodnocení výsledků vzdělávání

Výsledky výchovy a vzdělávání dětí, včetně výuky ve školách, které děti navštěvují, pedagogové dětského domova pravidelně individuálně vyhodnocují. K dosahovaným výsledkům přijímají denně průběžná opatření, přizpůsobují jim výchovně vzdělávací činnosti. Pravidla hodnocení, prostředky a metody hodnocení jsou transparentně stanoveny ve vnitřním řádu. O udělovaných opatřeních ve výchově jsou vedeny záznamy, ke kterým se děti mohou vyjádřit. Poměr pozitivních opatření ve výchově převyšuje, což působí výchovně ve prospěch dítěte. Pro děti bylo motivační, že slovní hodnocení probíhalo neprodleně po vykonání zadaného úkolu, úspěchy dětí (zlepšení prospěchu i chování) byly pedagogickými pracovníky oceňovány. Motivačně je využíváno také kapesné, které bylo dětem dle jejich věku vypláceno dle stanovených kritérií. V rozhovorech se děti vyjádřily, že se jim v dětském domově líbí a jsou zde rády, avšak některé zvolené pedagogické postupy (využívání pracovních činností jako forma trestu či nátlaku) neutváří v dětech vhodné postoje k pojetí práce. Část dětí také neměla dostatečnou důvěru k pedagogům z důvodu předchozích negativních zkušeností (udržení osobních informací). Z těchto důvodů je vhodné provést formou anonymního dotazníkového šetření monitoring vztahů mezi dětmi a vychovateli, popř. také mezi dětmi navzájem, neboť kvalita těchto vztahů je v současné době nezmapovaná. Z pozorování chování a jednání umístěných dětí bylo zřejmé, že se s přihlédnutím k věku a osobnosti daří zařízení naplňovat kompetence stanovené ve školním vzdělávacím programu. Nastavený proces zjišťování výsledků vzdělávání dětí i dosahování cílů a kompetencí stanovených ve školním vzdělávacím programu je však vhodné doplnit o průběžnou a systematickou evaluaci při pobytu dětí v zařízení.

Dílčí rizikové jevy u jednotlivých dětí řeší vychovatelé ve spolupráci s vedením a odbornými pracovníky průběžně. Zařízení se dlouhodobě daří rizikové formy chování včas podchytit a mírnit. Počet útěků dětí ze zařízení je minimální. Široká nabídka volnočasových aktivit, kterou děti v rozhovorech potvrdily, snižovala výskyt negativních projevů v chování či jednání dětí (např. chovatelský, sportovní, taneční, hudební kroužek). V rámci prevence školní neúspěšnosti dětí vychovatelé průběžně spolupracují s třídními učiteli, pravidelně se účastní třídních schůzek a společně dle potřeby hledají a realizují vhodné způsoby řešení. Žádné z dětí nebylo v době inspekční činnosti postiženo školním neúspěchem.

Zařízení ve spolupráci s orgány sociální péče o děti efektivně směřuje péči o dítě v průběhu jeho pobytu zpět k jeho zákonným zástupcům, do náhradní rodinné péče nebo do vhodnějších typů zařízení institucionální péče. Dětský domov usiluje o co nejčastější spolupráci s biologickými rodinami, podněcuje je i umístěné děti ke vzájemným telefonickým a osobním kontaktům. Návštěvy dětí v rodinách zařízení podporuje také finančně, hradí jim náklady na cestu. Pro zajištění vzdělávacích potřeb dětí zařízení i nadále spolupracuje se zdravotnickými zařízeními, Policií ČR a místně příslušným dětským diagnostickým ústavem. Úspěšnému přechodu a zapojení do pracovního nebo rodinného života přispívá i cvičný byt v prostorách zařízení, který umožňuje převážně zletilým nezaopatřeným osobám si osvojovat potřebné návyky pro samostatný život. Při odchodu ze zařízení je jim poskytována dostatečná finanční či materiální pomoc včetně zajištění ubytování. Dětskému domovu se ale nedaří efektivně pracovat s motivací mladých dospělých k úspěšnému ukončení středoškolského vzdělávání po dosažení zletilosti. Významná část z nich z dětského domova odchází pouze se základním vzděláním, což znesnadňuje jejich vstup do pracovního života.

Závěry

Vývoj školského zařízení

- Od minulé inspekční činnosti v roce 2018 došlo k 1. 8. 2019 ke změně na pozici ředitele školského zařízení a postupné realizaci nové koncepce rozvoje dětského domova zaměřené na naplňování standardů rozvoje osobnosti dítěte.

Silné stránky

- Vedení dětského domova průběžně analyzuje důvodnost pobytu dítěte v zařízení a ve spolupráci s orgánem sociálně právní ochrany dětí aktivně směřuje péči zpět do původní rodiny nebo do náhradní rodinné péče.
- Široká nabídka interních i externích zájmových aktivit dětí snižuje výskyt sociálně patologických jevů.
- Estetické, čisté a vkusně uspořádané prostředí dětského domova podporuje kladný vztah dětí k materiálním hodnotám.

Slabé stránky a/nebo příležitosti ke zlepšení

- Rezervy v efektivitě kontrolního systému dětského domova.
- Nejednotný přístup vychovatelů k dodržování pravidel chování a jednání dětí vyvolával u dětí rozporuplné a nelibé pocity.
- Cílům v programech rozvoje osobnosti dítěte scházela jejich konkretizace. Metody a formy vzdělávání nebyly systematicky provázány s těmito cíli. Programy rozvoje osobnosti dítěte tak nebyly funkčním nástrojem k individuální práci s dítětem.

Doporučení pro zlepšení činnosti školského zařízení

- Zefektivnit řídicí a kontrolní činnost vedení dětského domova v oblasti administrativní agendy i řízení pedagogických procesů.
- Umožnit pedagogům absolvovat sebezkušenostní, psychoterapeutický nebo sociálně psychologický výcvik, a tím rozšířit jejich odborné dovednosti, týkající se vedení dětí či rodinných skupin.
- Pracovat a rozvíjet vnitřní motivaci dětí při dokončení jejich středního vzdělávání.
- Využít sociometrického šetření dětí za účelem zjištění důvěry dětí v personál dětského domova.
- Dosahovat větší jednotnosti působení vychovatelů prostřednictvím efektivnějšího intervizního setkávání.
- Zaměřit se na evaluaci standardů vývoje osobnosti dětí, kterou zařízení využije při dalším plánování a individuální práci s dětmi.

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá řediteli školského zařízení ve lhůtě do 14 dnů přijmout adekvátní opatření k prevenci nedostatků zjištěných při inspekční činnosti a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci, jaká byla přijata opatření.

Zprávu zašlete na adresu Česká školní inspekce, Moravskoslezský inspektorát, Matiční 20, 702 00 Ostrava, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.t@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Jmenovací dekret ředitele ke dni 1. 8. 2019
2. Osvědčení o absolvování studia pro ředitele škol a školských a školských zařízení ze dne 4. 12. 2019
3. Koncepce rozvoje dětského domova ze dne 2018
4. Vnitřní řád dětského domova platný od 1. 9. 2021
5. Roční plán výchovně vzdělávací činnosti 2021/2022
6. Školní vzdělávací program účinný od 1. 9. 2014, aktualizace 12. 3. 2015
7. Minimální preventivní program na školní rok 2021/2022
8. Kniha úředních návštěv vedená od roku 2009
9. Zápisy z provozních a pedagogických rad, školní roky 2020/2021 a 2021/2022
10. Týdenní programy výchovně vzdělávací činnosti (vzorek)
11. Osobní dokumentace dětí (vzorek)
12. Osobní dokumentace pedagogických pracovníků (vzorek)
13. Výroční zpráva za rok 2020/2021
14. Zápisy z porad vychovatelů za školní roky 2020/2021 a 2021/2022 (vzorek)
15. Plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků na rok 2021/2022
16. Zápisy z hospitační činnosti za školní roky 2020/2021 a 2021/2022

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitel školského zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu, Česká školní inspekce, Moravskoslezský inspektorát, Matiční 20, 702 00 Ostrava, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.t@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitelky inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve školském zařízení, jichž se týká, a v místně příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Mgr. Iveta Galušková, školní inspektorka,
vedoucí inspekčního týmu

Mgr. Iveta Galušková v. r.

Mgr. Pavel Schönwälder, školní inspektor

Mgr. Pavel Schönwälder v. r.

Ing. Klára Kudlíková, kontrolní pracovnice

Ing. Klára Kudlíková v. r.

V Ostravě 30. března 2022

Datum a podpis ředitele školského zařízení potvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

Mgr. Marcel Hába
ředitel

Mgr. Marcel Hába v. r.

V Budišově nad Budišovkou 5. dubna 2022